

STRAKONICKÝ DUDÁK

Josef Kajetán Tyl

Autor materiálu: Jiří Satora

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

TÉMA A MOTIV

Tématem je cena vlastního domova, morálka, varování před podlehnutím opojným myšlenkám (bohatství, sláva..).

ČASOPROSTOR

Děj se odehrává v 19. století v blíže neurčených místech v typické jihočeské krajině (vesnice atp.) a v orientální cizí zemi.

KOMPOZICE

Divadelní hra je rozdělena na 3 jednání a poté na jednotlivé výstupy (celkem jich je 44).

LITERÁRNÍ DRUH

drama

LITERÁRNÍ ŽÁNŘ

divadelní hra (někdy se také označuje za dramatickou báchorku)

POSTAVY

ŠVANDA

Je to dudák. Je dobrosrdečný a hodný, zároveň ale také lehkomyslný a velmi důvěřivý. To způsobí pár charakterových proměn jeho postavy během příběhu (chvíli je také chamtivý a zaslepený penězi a princeznou).

KALAFUNA

Jedná se o věrného přítele Švandy. Je pracovitý, má milující rodinu a představuje vzor tehdejších ctností (je vlastenec).

VOCILKA

Jedná se o proradného a ziskuchtivého podvodníka. Myslí pouze na svůj vlastní prospěch.

HAJNÝ TRNKA

Jedná se o otce Dorotky. Je zásadový.

DOROTKA

Je to věrná a obětavá dívka. Jedná se o Švandovu lásku.

ZULIKA

Je to krásná a bohatá princezna. Myslí si, že si za peníze může dovolit cokoliv.

ROSAVA

Je to mrtvá Švandova matka, která je proměněná ve vílu. Je to milující ale zároveň dost trpící matka.

LESANA

Jedná se o královnu víl.

KORDULA

Je to Kalafunova žena.

TYPY PROMLUV

V díle se objevují monology i dialogy.

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

U různých postav se jazyk výrazně liší - Víly používají vznešené verše, princezna hovoří povýšeně, prostý lid běžným lidovým jazykem, atd.. V díle se objevují archaismy (zastaralé jazykové prvky), historismy (slova označující dávno zaniklé věci) a také nespisovné až vulgární výrazy.

DĚJ

- Mladý dudák Švanda miluje Dorotku. Jejím otcem je hajný Trnka a ten o Švandovi nechce ani slyšet. Chce pro Dorotku bohatého ženicha.
- Švanda se vydává do světa, protože chce zbohatnout a mohl si Dorotku vzít.
- V lese Švanda upadá do spánku. Po něm se mu zjevuje víla Rosava. Ostatní víly začarují Švandovi dudy a získávají tak kouzelnou moc.
- Po svolení královny víl Lesany Švanda s doprovodem Rosavy pokračuje dál.
- Švandovy začarované dudy mají obrovský úspěch a to přiláká proradného Vocilku. Vocilka s vidinou vlastního prospěchu zařídí aby se Švanda seznámil s princeznou Zulikou.
- Princeznu Zuliku Švandovy dudy okouzlí a chce se za Švandu provdat.
- Mezitím se Švandu vydává hledat jeho přítel Kalafuna a Dorotka, protože o něj mají strach. Dostanou se až na hrad a chtěl svatbě Švandy a princezny zabránit. Švanda se jich ale nezastane, protože je ovlivněný penězi, princeznou a Vocilkou. Jsou tedy z hradu vyhozeni.
- Švanda se dostane do problémů, protože jej původní snoubenec princezny Alamir nechá uvěznit.
- Ve vězení se Švandovi zjevuje Rosava a prozradí mu, že je ve skutečnosti jeho mrtvou matkou. Za to, že prozradila toto tajemství ji Lesana uvrhne mezi divé ženy do doby, než Švandu spojí láska s nějakou dívkou.
- Švanda se vrátí do vesnice a usmiřuje se tam s jeho přítelem Kalafunou. Dorotka jej ale odmítá.
- Švandovi hrozí nebezpečí, protože má hrát o půlnoci divým ženám. Rosava (Švandova matka) prosí Dorotku o pomoc. Ta Švandu na poslední chvíli zachrání z kruhu divých žen.

- Vocilka potom ukradne Švandovi dudy, které jsou již odčarovány. Švanda a Dorotka se již ale objímají. Jejich láska dojde i Lesanu a z Rosavy sejme její prokletí divé ženy.

LITERÁRNĚHISTORICKÝ KONTEXT

UMĚLECKÝ SMĚR

Romantismus

OBDOBÍ

česká literatura 19. století

DALŠÍ AUTOŘI ZE STEJNÉHO OBDOBÍ

Karel Hynek Mácha, Václav Kliment Klicpera, Karel Jaromír Erben, Božena Němcová